

UDENRIGSMINISTERIET

EUV 909

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag

Journalnummer

1

400.C.2-0

EUK

26. maj 2004

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Miljøministeriets reviderede grundnotat om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af grundvand mod forurening, KOM(2003) 550 endelig – 2003/0210 (COD).

P. B. Orskov

DEN 26/5-04

MILJØstyrelsen
Vand
Departementet
Miljøpolitisk område/EU-koordinationen

30. april 2003
J.nr.: D 023-0195
MASK/Vand/SCA/3

REVIDERET GRUNDNOTAT til FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv om beskyttelse af grundvandet mod forurening.

KOM (2003) 550 endelig – 2003/0210 (COD)

Resumé:

Det er fastsat i vandrammedirektivets (2000/60/EF) artikel 17, at Europa-Parlamentet og Rådet skal vedtage specifikke foranstaltninger til forebyggelse af og kontrol med forurening af grundvandet.

De foranstaltninger, som er indeholdt i direktivforslaget, udmønter således eksisterende bestemmelser i vandrammedirektivet. I direktivforslaget opstilles kriterier for vurdering af god kemisk tilstand, kriterier for påvisning af en væsentlig og vedvarende stigning i forurening af grundvandet, og for fastlæggelse af udgangspunkt for at vende stigningen, samt foranstaltninger til at begrænse indirekte udledninger til grundvandet.

Som noget nyt i forhold til vandrammedirektivet fastsætter forslaget, at der skal etableres tærskelværdier for visse forurenende stoffer. Formålet er herigennem at understøtte grundvandsbeskyttelsen og at tilvejebringe et grundlag for at grundvandets tilstand kan vurderes på en sammenlignelig måde i medlemsstaterne, samt at beslutningstagning i forbindelse hermed kan harmoniseres.

Forslaget skønnes ikke at medføre nævneværdige merudgifter for hverken de decentrale myndigheder eller staten.

1. Status

Kommissionen sendte den 24. september 2003 ovennævnte forslag til Europa-Parlamentet og Rådet.

Forslaget har hjemmel i artikel 175 i TEF og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter proceduren om fælles beslutningstagen i artikel 251 i TEF.

Ifølge vandrammedirektivets artikel 17 skal Europa-Parlamentet og Rådet på Kommissionens forslag vedtage specifikke foranstaltninger til forebyggelse af og kontrol med grundvandsforurening. Dette krav opfyldes med det foreliggende direktivforslag.

Der er oversendt grundnotat om forslaget til Folketingets Europaudvalg den 2. december 2003.

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om sagen.

2. Formål og indhold

Kommissionen har anført at formålet med det foreliggende direktivforslag er at supplere vandrammedirektivet, som allerede indeholder omfattende bestemmelser om grundvandsbeskyttelse. Grundvandsdirektivet skal udmønte vandrammedirektivets bestemmelser om grundvand, uden derved at overlape de eksisterende bestemmelser.

Vandrammedirektivets bestemmelser om grundvand findes bl.a. i direktivets artikel 17. Artiklen fastsætter at Europa-Parlamentet og Rådet skal vedtage specifikke foranstaltninger til forebyggelse og kontrol med grundvandsforurening. Foranstaltningerne skal sigte på at opnå god kemisk tilstand for grundvandet, efter de definitioner der allerede er fastlagt i vandrammedirektivet.

De centrale elementer i forslaget til grundvandsdirektiv vedrører:

- **Kriterier for vurdering af god kemisk tilstand for grundvand:** Der er i artikel 3 opstillet kriterier for vurdering af god kemisk tilstand. Ifølge kriterierne må koncentrationen af henholdsvis nitrat og pesticider, samt relevante nedbrydningsprodukter af disse, ikke overskride specifikke grænseværdier.
- **Tærskelværdier for forurenende stoffer:** For de forekomster af grundvand der vurderes at være truede, skal medlemsstaterne senest 22. december 2005 opstille tærskelværdier for de forurenende stoffer der bidrager til at forekomsterne karakteriseres som truede. Medlemslandene skal dog som minimum fastsætte tærskelværdier for en række specifikke forurenende stoffer, der er nævnt i et bilag til direktivet. Kommissionen skal efterfølgende afgøre, om den på grundlag af oplysninger fra medlemsstaterne skal foreslå EU-dækkende miljøkvalitetskrav gennem en direktivændring. Begrundelsen fra Kommissionens side for at fastsætte kvalitetskrav på EU-niveau er at den kemiske tilstand herved vil kunne blive vurderet på en sammenlignelig måde i hele Europa, og at beslutningstagning i forbindelse hermed kan harmoniseres.
- **Kriterier for påvisning af en væsentlig og vedvarende stigning i forurening af grundvandet, og for fastlæggelse af udgangspunkt for at vende stigningen:** I artikel 5 opstilles der krav til den statistiske vurdering og påvisning af en stigende koncentration af forurenende stoffer, og for fastlæggelse af udgangspunktet for iværksættelse af foranstaltninger med henblik på at vende stigningen i forurening af grundvandet.

Herudover videreføres bestemmelserne i det eksisterende grundvandsdirektiv om beskyttelse af grundvandet mod forurening fra indirekte udledninger, dvs. udledning af forurenende stoffer til grundvandet efter gennemsvivning af jorden, gennem direktivforslagets artikel 6.

Hertil kommer at direktivforslaget sætter øget fokus på det mere terrænnære grundvand og grundvandets relation til overfladevande såsom vandløb, søer og kystvande.

3. Nærhedsprincippet & proportionalitetsprincippet

Forslaget indebærer en konkret udmøntning af bestemmelser i EU's vandrammedirektiv og er derfor i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Forslaget vurderes som proportionalt, idet bestemmelserne i forslaget ligger i forlængelse af det generelle forebyggende princip i vandrammedirektivet.

4. Konsekvenser for Danmark

Lovgivningsmæssige konsekvenser:

Den lov som implementerer vandrammedirektivet i dansk lovgivning, Lov nr. 1150 af 17. december 2003 om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), medfører ændringer i følgende sektorlove: Lov om ændring af lov om vandforsyning m.v., Lov om miljøbeskyttelse, Lov om jordforurening samt Lov om planlægning.

Det foreliggende direktivforslag vurderes ikke at medføre behov for yderligere lovændringer i forhold til ovenstående.

Miljøstyrelsen skønner dog at bestemmelserne i direktivforslaget eventuelt vil kunne medføre behov for udarbejdelse af bekendtgørelser og vejledninger til støtte for de decentrale myndigheder. Det vil f.eks. kunne gælde mht. vurderingen af god kemisk tilstand for grundvandet, fastsættelse af tærskelværdier, og opstilling af kriterier for påvisning af forureningstendenser for grundvand.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Direktivforslagets øgede fokus på det mere terrænnære grundvand har direkte betydning for både kortlægningen og overvågningen af grundvandet. Det er dog Miljøministeriets skøn at denne omlægning kan håndteres ved en omfordeling af den eksisterende indsats på området, og at der ikke er behov for at tilføre ekstra ressourcer til de decentrale myndigheder i den forbindelse.

Opstillingen af tærskelværdier er en ny opgave i forhold til de forpligtelser som direkte følger af vandrammedirektivet. Miljøministeriet skønner imidlertid, at tærskelværdierne kan opstilles fra centralt hold ud fra eksisterende data, og at det kan gøres uden væsentlige meromkostninger for staten. Dermed skønner Miljøministeriet ikke at der vil opstå behov for kompensation af de decentrale myndigheder i forbindelse med denne opgave.

Mht. vurdering af de erhvervsøkonomiske konsekvenser af direktivforslaget bemærkes det at der ikke med forslaget tilføjes nye bestemmelser af væsentlig betydning for den fremtidige grundvandsbeskyttelse for Danmark i forhold til bestemmelserne i vandrammedirektivet eller den eksisterende lovgivning på området.

Direktivforslaget vurderes således ikke at have erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Beskyttelsesniveau:

Direktivforslaget vurderes at have en neutral indvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark.

Der vil med forslaget blive sat øget fokus på grundvandets relationen til overfladevande, såsom vandløb, søer og kystvande. Direktivforslaget vurderes dog at have en neutral indvirkning på beskyttelsesniveauet, da man allerede i den danske lovgivning har fastslået at hensynet til bevarelse af omgivelsernes kvalitet, og herunder også kvaliteten i overfladevande, som står i forbindelse til grundvandet, skal inddrages ved administrationen af relevante love.

5. Høring

Direktivforslaget er sendt i høring den 16. oktober 2003 med svarfrist til den 14. november 2003. Forslaget er sendt i høring til de 85 interessenter, som blev hørt i forbindelse med lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder.

Neden for sammenfattes indholdet af de indkomne høringssvar:

Dansk Landbrug har anført at man ikke finder det sagligt og velbegrundet, når det i direktivforslaget angives at forureningen fra landbruget er voksende, idet denne udvikling ikke gælder under danske markforhold. Dansk Landbrug opfordrer Miljøstyrelsen til at sikre at de fremtidige nationale krav til kemisk kvalitet fastlægges i overensstemmelse med de nugældende bestemmelser for så vidt angår nitrat. Dansk Landbrug mener desuden at de nationale krav til kemisk grundvandskvalitet ikke bør skærpes grundet hensynet til overfladevandet, og at der ikke på nationalt plan bør opstilles strengere tærskelværdier, uden at der forinden er gennemført konsekvensvurderinger for landbruget.

Dansk Land- og Strandjagt har bl.a. oplyst at man støtter direktivforslagets bestemmelser om at det er de enkelte medlemsstater som dels fastlægger tærskelværdier, dels overvåger og iværksætter foranstaltninger ved stigning i grundvandets indhold af forurenende stoffer.

Danmarks Naturfredningsforening har vurderet at direktivforslaget ikke lever op til vandrammedirektivet, i og med at de "fælles kriterier for god kemisk tilstand og tendenser i tilstanden", som er fastlagt i direktivforslaget, ikke modsvarer vandrammedirektivets bestemmelse om at der skal vedtages "specifikke foranstaltninger til forebyggelse af og kontrol med grundvandsforurening". Videre har man vurderet at kvalitetskravene for grundvandet mht. pesticider og nitrat er uacceptable.

Naturfredningsforeningen er af den opfattelse at bestemmelserne i direktivforslaget om at forhindre indirekte udledninger til grundvand også bør omfatte pesticider. Desuden finder foreningen at listen over de stoffer, for hvilke der skal opstilles tærskelværdier, bør udvides, samt at forslaget giver medlemsstaterne for stor frihed ved fastsættelsen tærskelværdierne. Endelig bør Danmark sikre at man med det nye grundvandsdirektiv fastholder Danmarks mulighed for at nægte godkendelse af et pesticid på baggrund af udvaskning af nedbrydningsprodukter i koncentrationer over grænseværdien for drikkevand.

Amtsrådsforeningen har overordnet vurderet at direktivforslaget er et godt supplement til vandrammedirektivet og har i den forbindelse peget på behovet for udvikling af faglige redskaber, lovgivning og anvisning af finansieringsmuligheder. Amtsrådsforeningen mener desuden at det skal være muligt for vanddistriktsmyndighederne at skærpe tærskelværdier, som er fastsat på nationalt niveau. Mht. de stoffer for hvilke der skal fastsættes tærskelværdier, har man foreslået at en række angivne stoffer bør føjes til listen i direktivforslagets Bilag III. Endelig har man vurderet at medlemsstaterne bør sikre at der ved bestemmelse af stigende forurening af grundvandet bliver anvendt sammenlignelige overvågningssteder, og at dette bør fremgå af det kommende grundvandsdirektiv.

DANVA har henvist til høringssvaret fra Danmarks Naturfredningsforening, som man tilslutter sig. DANVA har herudover udtrykt bekymring over at det bliver muligt at "fylde op" til grænseværdierne for nitrat og pesticider i drikkevand. Herudover savnes en samleparameter for pesticider, som den der findes i drikkevandsdirektivet.

DANVA har desuden påpeget at beskyttelsen af grundvand til drikkevandsforsyning ikke er nævnt i direktivet. Man mener videre at når der ifølge direktivforslaget skal "gennemføres bedst mulige oprydnings- og afværgemetoder samt anvendes den mest miljøvenlige landbrugsdrift" står det i "skærende kontrast" til de angivne grænseværdier for nitrat og pesticider som specifikt retter sig mod landbruget. DANVA har endelig udtrykt skuffelse over at Kommissionen i direktivforslaget har udeladt en række emner, der var opnået enighed om i den forberedende ekspertgruppe.

Københavns Kommune har udtrykt bekymring over at man kan "fylde op" til de gældende grænseværdier for nitrat og pesticider i drikkevand. Københavns Kommune finder desuden at grænseværdierne hænger dårligt sammen med at direktivforslaget indfører en bestemmelse til at sikre grundvand mod forurening fra indirekte udledninger. Der savnes herudover en samleparameter for pesticiderne, som den der findes for drikkevand. Københavns Kommune har desuden oplyst at man savner en række miljøfremmede stoffer i listen over stoffer for hvilke der skal fastsættes tærskelværdier. Det vurderes at direktivforslaget giver så stor frihed ved fastsættelsen af tærskelværdier at de miljømæssige hensyn kan svækkes. Endelig finder Københavns Kommune at tilladelser til kunstig infiltration af overfladevand til grundvandet skal meddeles af medlemsstaterne i hvert enkelt tilfælde.

Kommunernes Landsforening har oplyst at man gerne så at fosfor blev inddraget i grundvandsdirektivet, bl.a. fordi der i Danmark med Vandmiljøplan III er sat stor fokus på landbrugets udledning af fosfor.

Forslaget er endvidere den 30. januar 2004 blevet forelagt EU-Specialudvalget (miljø) i skriftlig procedure.

Der er modtaget høringsvar fra Banestyrelsen, Dansk Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening og Dansk Vand- og Spildevandsforening (DANVA), som alle henviser til tidligere høringsvar.

Dansk Landbrug foreslår desuden at man fra dansk side arbejder for dels at der i direktivet indføres en klarere geologisk definition af grundvand, dels at det præciseres, at kriterier/tærskelværdier for konkrete grundvandsforekomster kan differentieres i forhold til grundvandets fysiske karakteristika.

Danmarks Naturfredningsforening finder at Danmark bør sikre sig at direktivforslaget fastholder Danmarks muligheder for at nægte godkendelse af et pesticid på grund af udvaskningen af metabolitter (nedbrydningsprodukter) over 0,1 mikrogram pr. liter, også hvis midlet allerede er godkendt i et andet EU-land. Naturfredningsforeningen anfører desuden at den danske grundvandsbeskyttelse først og fremmest bør være baseret på forsigtighedsprincippet.

DANVA mener at forslaget er ufuldstændigt. I lyset af den lange responstid for grundvand kritiserer DANVA forslagets anbefaling om at opadgående tendenser skal vendes når man har nået højst 75 % af niveauet for kvalitetskrav/tærskelværdier.